

4. ábra. A szálaló és átalakító üzemmódba tervezett, magántulajdonban lévő erdők eloszlása megyénként

a bükkös-gyertyános-kocsánytalan tölgyesek, valamint a gyertyános-bükkösök. Az átalakítással érintett erdőterületek faállományát zömében cserések és kocsánytalan tölgyesek (kocsánytalan tölgyes-cseres, cseres-gyertyános-kocsánytalan tölgyes, cseres-kocsánytalan tölgyes) alkotják. A 2. táblázatban a szálaló és átalakító üzemmód alapján folytatott erdőkezelési módszerrel érintett tizenöt legnagyobb területtel bíró faállománytípust mutatjuk be. Az Országos Erdőállomány Adattár (2008. november 14-i állapot) adatai szerint a mintegy 8350 ha szálaló üzemmódból mindössze 1347 ha (16%) található ma-

gántulajdonban, a 12 150 ha átalakító esetében pedig ez az arány 7 %, ami csupán 820 ha-t jelent. A 4. ábra a magántulajdonú erdőkre tervezett nem vágásos üzemmódok megyénkénti eloszlását szemlélteti, rendre szálaló és átalakító üzemmód sorrendben.

Az átalakító és a szálaló üzemmódok tervezésében a gazdálkodói akarat játsza a főszerepet, mivel e nélkül eredményes és szakszerű munka a folyamatos erdőborítással kezelt erdőkben nem várható el.

A 2004-2007. közötti erdőtervezési évek adataiból kimutatható, hogy a szálalás 74 %-a, míg az átalakító üzem-

mód 89 %-a védett természeti területen lévő erdőkben került tervezésre. A nem védett területeken történő előírásokra a közjóléti funkciót is ellátó üdülőterületeken, parkerdőkben, valamint víztározók környezetében került sor. Ugyanakkor mind gyakrabban fordul elő az az eset, hogy a viszonylag kis területtel bíró magángazdálkodó maga kéri az erdőterületére az üzemmód-váltást, fahasználati előírásként pedig a szálalást. Ezeknek az eseteknek a gyarapodása két okra vezethető vissza. Az egyik az ún. „háztáji gazdálkodás” gyakorlásának kívánalma, ami köztudottan azt jelenti, hogy az erdőgazda csak saját felhasználásra szeretne termelni, általában csak annyit, amennyit az adott évben saját céljaira felhasznál. A másik ok, hogy a szakszerű szálalás folytatása során nem keletkezik felújítandó üres vágásterület, így a hagyományos vágásos üzemmóddal szemben jelentős felújítási és ápolási költség takarítható meg.

Megítélésünk szerint a nem vágásos üzemmódok arányának növekedése vitathatatlan jele a természeti folyamatokra alapozott erdőgazdálkodás térnyerésének, mely tendencia a jövőben várhatóan tovább erősödik.

Sörházdomb

Az 1944. december 18-i bombatámadás során sok bomba hullott a Sörházdombra is, főleg a körút felé eső részére. Csak a tetőn álló feketefenyves vészelté át a támadást, ami ma is áll a volt kilátó környéki területen. A domb nagyobb részét lucfenyves borította, s ennek jelentős százaléka találatot kapott vagy megsérült. A kidőlt vagy szétördelt fák, a bombakráterek évekig a helyszínen maradtak, de a faanyag egy részét a környékbeli lakók időközben feldarabolva elvitték onnan, a kráterek pedig éveken át éktelenkedtek a domboldalon. Az elvitt faanyagot főleg tüzelésre használták fel, de annak egy része egyéb célt is szolgálhatott. Ez az erdő rész azonban 1948 őszeig gyakorlatilag csaknem a senki földje volt.

Akkor még ez a terület Sopron város tulajdonát képezte, nem tartozott a soproni erdőgazdálkodásához. A városnak első sorban a romok eltakarításáról kellett gondoskodnia, továbbá az újjáépítés, a lerombolt és kifosztott üzemek helyreállítása, beindítása, az élelmezés elfogadható biztosítása volt az elsődleges feladata.

1948 őszen végre a városközeli erdőik rendbehozatalára is sor kerülhetett. Mi-

vel a Tanácsnak akkor még nem volt erdőmérnök, sőt erdész alkalmazottja sem, a Tanulmányi Erdőgazdálkodásért kért segítséget. Tamás József főtanácsos és Sárkány Jenő főmérnökön kívül, akik már az idősebb korosztályhoz tartoztak, én voltam az egyetlen fiatal, mindenre elszánt, végzett erdőmérnök, s így engemet kértek fel a sörházdombi munkák irányítására, elvégzésére. Nagy lelkesedéssel fogtam hozzá ehhez az első önálló és felelősségteljes munkához, megterveztem a kitermelést, és szinte parkerdőszerűen az erdősisítést.

1948 őszen főleg fahasználati munkákat végeztünk. Először a még megmaradt kidőlt, csúcs- és törzstörött fákat, majd a szűkárósítás miatt kiszáradt vagy száradó lucokat termeltük ki, s végül a fertőzést, illetve a szűk kirepülését jelző, de még zöld példányokat is kitermeltük. Abban az évben a Sopron környéki erdőkben már nagy volt a szűkár.

A fakitermelést alkalmi fakitermelő munkások végezték, akik virradattól sötétedésig dolgoztak. Naponta jártam ki a

területre – kora reggel és délután –, ekkor kijelöltem a kivágandó törzseket, közöltem az elvégzendő feladatokat, ellenőriztem a végrehajtott munkákat. Napközben a munkák menetét egy felügyelettel megbízott személy végezte. A kitermelt faanyagot minden nap számbavettük, s az akkori igényeknek megfelelően hosszítottuk. Mivel akkor még csak kézi szerszámok voltak, a csaknem 500 m³ faanyagot mintegy 2 hónap alatt dolgozta fel a 10 fakitermelő munkás, s annak egy részét eladva azonnal elszállítottuk.

Az erdősisítési munkákat részben már ősszel, de főleg a következő év tavaszán végeztük el. A terület DK-i sarkán, ahol kénytelenek voltunk tarvágást alkalmazni, már 1948 őszen, novemberben vöröstölgy-makkot vetettünk. A területen a felső útra merőlegesen kitűztük m-enként a sorokat, s az egész területet 10x10 m=100 m²-es parcellákra osztottuk. Az erdősisítést sakktabletaszerűen hajtottuk végre. Minden második parcellába vöröstölgy-makkot vetettünk, s a következő év tavaszán – parcellasoronként felváltva – erdeifejnyőt és feketefenyőt ültettünk.

•	VT	ET	VT	EF	VT	EF	VT
••	FF	VT	FF	VT	FF	VT	FF
•••	VT	EF	VT	ET	VT	EF	VT

Mind a makkvetés, a fenyőültetés nagyon jól sikerült, s az első néhány éven keresztül a saktáblás elrendezés nagyon jól érvényesült. De később változott a helyzet. Én csak az erdősítések befejezéséig kaptam a megbízatást, s az erdősítések ápolására nem fordítottak komolyabb gondot. A vöröstölgy erőteljesebb kezdeti növekedése felülmúlta a két fenyő növekedését, s a határvonalak mentén az elárnyalt erdei- és feketefenyő fokozatosan lemaradt. Az elmaradt segítség miatt a vöröstölgy később az egész területet eluralta. Tény azonban, hogy a parcellák a saktáblás elegyítéshez túlságosan kicsinyek voltak.

A következő év márciusában elkezdődött az egész terület beerdősítése, a hiányok pótlása. Mintegy 30 000 db csemetét ültettünk el a tavasz folyamán. A meghirdetett munkafelhívásra jelentkezett mintegy 20 fő, főleg B-listázott katonatiszt, előfelvételt nyert egyetemi hallgató és néhány környékbeli lakó.

Az erdősítések során főleg erdeifenyőt ültettünk, de más fafajra is sor került. A Sörházdomb tető közeli, nyugati oldalára, ahol előzőleg főleg akácsarjak voltak, idősebb, már suháng méretű (2-3 m-es) erdeifenyőt ültettünk. A városi mérnöki hivatal vezetője, *Boronkai Pál* főmérnök ajánlotta, hogy a Brand-majorban, a volt csemetekert helyén, van vagy 250 db idősebb erdeifenyő-fácaska, amit talán még el lehetne ültetni. Elvállaltam a kétes feladatot, s elültettük ezeket az erdeifenyő-fácskákat a kitemelt akácsarjak helyére. A

legjobban dolgozó, főleg idősebb emberekkel, az utcafásítás során alkalmazott nagygodrös módszerrel, elültettük ezeket a fácskákat, sőt gödrönként egy-egy vödör vizet is felhasználtunk, amit a közeli kerti vízcsapokból hordtak a dolgozók. A kilátó alatti átszelő út felső oldalára szelídgesztenyét, a letarolt keleti végére – még '48 őszén – vöröstölgy-makkot vetettünk. Minden pad két oldalára hamisciprust vagy simafenyőt, a saktáblás parcella nyugati sarkára 6 duglászfenyőt, a Princzipihenő elé két-két db tiszafát és simafenyőt ültettünk. Az uszoda felőli domboldalra előbb jegenyefenyő, majd erdeifenyő került, de van a területen japánakác és ezüstjuhar is.

Kitűztünk két új utat és egy erdei ösvényt is. Az egyik út a Szabadság út felől indul el – a szemben levő erdőrésszel bejárati út ellenében – és kis ívben kanyarodva ráfut a felső átszelő útra. Ezt a szakaszt egyébként a közönség már előbb alaposan kitaposta, s így természetes volt, hogy mindezt figyelembe vettük. Az ösvényt kiszélesítettük, lekavicsoztuk, a két oldalára kislevelű hársat ültettünk. Az utat ma sokan használják, a hársak egy része meg is maradt.

A felső átszelő útról a kilátó felé egy egyenes utat tűztem ki, lekavicsoztatam, s az alsó szakaszának két oldalára ezüstjuhar került. Ez látható ma is.

Az ösvény a felső átszelő útról indult el dél felé haladva, a sarkon álló (ez a rész az uszoda előtti erdeifenyves mögött van) padhoz vezetett, majd az emlékmű felett

(régén itt volt a turulmadár) a körútra lefutva haladt. Ezt a két utat és az ösvényt az arra járók ma is szívesen használják.

A Sörházdombot bejárva megállapítható, hogy a tetőn álló feketefenyves, a nyugati, kevésbé bombázott, főleg tölgyes rész és a körút melletti idősebb, szintén tölgyes szakasztól eltekintve, az egész terület állománya az 1948 és 1949-es erdősítés eredménye.

Meg kell említenem azonban, hogy a padok két oldaláról az odaültetett faegyedek jó része eltűnt, a duglászfenyőt néhány év után karácsonyfának lenyalkálták, de a Princzipihenő előtt egy simafenyő és egy tiszafa ma is áll.

Mindezt azért írtam le, mert tudomásom szerint pontos üzemtervi adatok ezekről nincsenek, de a sörházdombi munkákról mind ez ideig tőlem sem kértek még pontosító adatokat. Habár jelenleg Gödöllőn élek, nem szeretném, ha mindezek feledésbe mennének.

Dr. Jereb Ottó

Megjelent a „Kapocs” 48. száma, mely, mint köztudott, a kanadai divízió időszakos közleménye. Sajnos, a hátsó borítón felsorolt teljes névsorban egyre több név mögött tűnik fel két évszám. A még élők jelentetik meg a lapot, melyben – koruknál fogva – jórészt visszaemlékezések, éleutak, életpályák olvashatók. Tanulságos valamennyi, gratulálunk a szerkesztőnek, Rétfalvi Lászlónak.

(Folytatás a 136. oldalról)

Tudja-e, hogy az üzemterv egy erdőrészeletről még elegendően faállomány esetében is negyvennél több adatot tartalmaz? Nem túlzás-e ezekből egyet – a fatérfogatot – kiragadva, az egész üzemtervet gyenge használati értékűnek minősíteni?

A parlament előtt lévő új erdőtervény-tervezet szerint az üzemterv megszűnik, s helyébe egy, az erdőtervezés lezárultával a hatóság által kiadandó erdőterv-határozat lép, melyet minden erdőgazdálkodó – ha kéri, ha nem – meg fog kapni, és talán még fizetnie sem kell érte. Az ebben szereplő fatérfogat-adatok a felvételtől lesznek, s így a faállományok fejlődésének anomáliái miatt bekövetkező növedékesítési pontatlanságok a jövőben már nem tévesztik meg a gazdálkodót.

Spiegl János

Bács-Kiskun Megyei MgSZH
Erdészeti Igazgatóság

Százmilliók közmunka

Újra közmunkaprogram indul a Mecseki Erdőgazdaság területén: a több mint 100 millió program százötven embernek ad munkát.

Összesen 154 ember vesz részt abban a 112 millió költségvetéssel induló programban, amelynek célja a foglalkoztatottság javítása. A közmunkaprogramban résztvevők 40%-a hosszú ideje állástalan, rendelkezésre állási támogatásban részesülnek a lakhelyük szerinti önkormányzatoktól.

A résztvevők közül huszonegyen OKJ-s képzésen vesznek részt Pécsen, ahol motorfűrész-kezelői és fakitermelési gépkezelői vizsgát tesznek. A képzést a Somogyi Térségi Integrált Szakképző Központ Közép- és Szakiskola Dráva Völgye Középkolajája, Barcs szervezi és bonyolítja.

A foglalkoztatottak a Mecseki Erdészeti Zrt. öt erdészeténél (Árpádtető, Sellye, Szigetvár, Sásd, Pécsvárad) fognak erdőművelési munkákat végezni. A társaság a program idejére munkaruhát, közlekedési támogatást, étkezési utalványt, orvosi ellátást biztosít az ideiglenes munkavállalók számára; a dolgozók 10%-a a program befejezése után 3 hónapos továbbfoglalkoztatáson vesz részt, amit a részvénytársaság saját forrásból fedez.

* * *

A program teljes, 112,75 millió Ft-os költségvetéséből 35 milliót a Szociális és Munkaügyi Minisztérium ad, a tulajdonos a Magyar Nemzeti Vagyonkezelő Zrt. 55,2 millió Ft-ot, míg az erdészeti társaság a fennmaradó önrészt, 22,55 millió forintot biztosítja.

Németh Rudolf